Laki Ferenc – Veress Ferenc

Báró Meskó Éva Mária végrendelete (1762, 1772)

Báró Meskó Éva Mária (Kőszeg, 1692. július 27. – Sopron, 1772. március 25.) végrendelete a soproni művelődéstörténet és a főúri családok kapcsolatrendszerének elsőrangú forrása. A végrendelet a Festetics család tolnai ágának levéltárában maradt fenn, egy hagyatéki per mellékletét képező, részletes iratanyagban.[1] A Meskó család levéltárának eme dokumentumai jól megfeleltethetők az egykor a fülesi (Nikitsch) családi kastélyban őrzött iratanyaggal, amely jelenleg a kutatás számára nem hozzáférhető, azonban jegyzékét ismerjük.[2]

A felvidéki (felsőkubini) származású Meskó családot III. Károly 1721. július 12-én széplaki és fülesi előnévvel bárói rangra emelte, Mária Terézia királynő 1744. augusztus 2-án engedélyezte nekik az Abaúj megyei, Kassához közeli Enyicke után az enyickei előnév viselését.[3]

Meskó Éva édesapja, fülesi és gálosházi Meskó Ádám († 1733, Sopron) az Esterházyak nádori ítélőmestere, jelentős vagyon birtokosa volt.[4] A Festetics-levéltárban, Meskó Éva végrendelete mellett fennmaradt apjának és atyai nagybátyjának, Jakabnak († 1716, Bécs) latin, illetve magyar nyelvű végakarata is, mely utóbbiak jelentősen segítenek megérteni Meskó Éva családi viszonyait, kapcsolatrendszerét.

Meskó (I.) Jakab báró végrendeletéből például kitűnik, hogy volt egy idősebb lánytestvérük, akit szintén Meskó Évának hívtak, és előbb Szenci Fekete István († 1692), az 1681-ben katolizáló és kőszegi városvezetővé előlépő dunántúli evangélikus szuper-

[1] MNL OL P 234 Festetics család tolnai ága. XII. Acta tutelam Mariae et successionem post delectum illius concernentia – Meskó Mária gyámságára és a Meskó családra vonatkozó iratok. Meskó Mária édesapja Meskó József volt, édesanyja pedig Festetics Júlia, akik 1766. július 16-án kötöttek házasságot Sopronban. Szluha, 2012, 94–96. Festetics Júlia szülei Stillfried Kajetána és tolnai Festetics Pál országbíró voltak. Kajetána lánya és veje halála után hagyatéki pert indított unokája, Meskó Mária érdekében, a per dokumentációjaként maradhatott fenn a Meskó családra vonatkozó iratanyag, benne végrendeletekkel, különféle leltárakkal, a Festeticsek levéltárában.

[2] Kulcsár, 1993.

[3] A család történetére: Nagy, 1860, 426 skk.; Szontágh, 1894; újabban: Szluha, 2012, 94–96. A forrásokból kitűnik, hogy a családi birtokok eredetileg Árva és Abaúj vármegyében feküdtek, azonban Meskó András Fülesre (Nikitsch, ma: A) költözött, unokája, Meskó Ádám pedig birtokot szerzett Fertőszéplakon.

[4] Iványi, 1991.

LYMBUS_2023_KÖNYV.indb 297 2024. 02. 23. 14:46:47

intendens,[5] majd Szvetics János kőszegi főbíró felesége volt, az utóbbi házasságból három gyermek származott: Szvetics Jakab, József[6] és Erzsébet.

Enyickei és széplaki Meskó (I.) Jakabnak egy fia volt, az 1769-ben, Széplakon elhunyt Meskó (II.) Jakab báró. Fülesi és gálosházi Meskó Ádám nádori ítélőmesternek a végrendelete szerint két lánya volt, egyikük a Sopronban elhunyt Meskó Éva (akinek a végrendeletét közöljük), a másik Terézia, Baumgarten Mátyás József hadbiztos felesége.

1733. július 9-én, Sopronban kelt végrendeletében Meskó Ádám meghagyta, hogy vagyonát két részre osszák: az egyik részt Gálosháza-Füles udvarháza és kastélya, Malomháza és a sopronkeresztúri (Deutschkreutz) határban fekvő Neuperg szőlő, a másikat Darufalva (Draßburg) és a soproni palota alkotta, a soproni határban lévő szőlőkkel. A két lánynak sorsolással kellett döntenie arról, hogy melyik részt kapja. Megemlékezett a végrendelet unokaöccséről, Szvetics Jakabról is, akinek ugyanakkor a Kőszegen alapított kórházról (öregotthonról) kellett gondoskodnia.

Meskó Éva végrendelete alapvonásaiban követi apja és apai nagybátyja végrendeleteinek szellemét, például a temetés helyét (soproni ferences templom családi kriptája), a támogatott szerzetesrendeket (ferencesek, domonkosok, jezsuiták), szociális intézményeket (kőszegi kórház), illetve konfraternitásokat illetően. A családtagokra messzemenően kiterjedő gondoskodás is közös vonása a három végrendeletnek, bár Meskó Éváé nem tartalmaz olyasféle kitételt, hogy ha valaki elhagyná katolikus hitét, akkor zárják ki az örökségéből. Meskó Éva rendelkezéséből kirajzolódik egy 18. századi arisztokrata hölgy udvartartása, kapcsolati hálója, valamint mecenatúrája. Meskó Éva négy házasságából nem született gyermeke, így általános örököse unokafivére, báró Meskó (III.) Jakab lett († 1798).

A magyar nyelvű szakirodalomban kevés adatot találni Meskó Éva első férjéről, Vragovics Kristófról († 1724), egy tekintélyes horvát család utolsó tagjáról, a Varasd megyei križovljani (keresztúri) és maruševeci kastélyok birtokosáról. A források alapján Vragovics Kristóf édesapja Juraj Vragović († 1684) horvát, édesanyja, Telekessy Török Zsuzsanna († 1721) magyar volt.[7] Vragovics Kristóf 1716-ban (nem sokkal a Meskók előtt) bárói rangot nyert. Halála után, 1724-ben leltárt vettek fel a križovljani kastélyról, amelyben Meskó Éva portréja is szerepel.[8]

---

[5] Meskó Éva 1681. július 8-án ment nőül Szenci Fekete Istvánhoz. Payr, 1918, 103. Első férje halálát követően, 1692. október 5-én Szvetics János felesége lett (lásd a következő jegyzetet). Payr, 1918, 137, 142. Köszönöm Szabó András Péternek, hogy felhívta a figyelmem a szenci Fekete Istvánra vonatkozó szakirodalomra.

[6] Szvetics József (1696–1762) Szvetics János kőszegi főbíró fia, aki 1706-ban, a város védelmében esett el a kurucok elleni harcban. A család 1608-ban nyert nemességet Vas megyében. Testvére Szvetics Jakab (1703–1781) személynök, 1780-tól gróf volt. 1727-ben vette feleségül a horvát származású kőszegi polgárcsalád sarját, Krukovics Erzsébetet. 1739-ben, valamint 1749–1762 között Kőszeg szabad királyi város főbírája. Nagy, 2020, 460.

[7] Török Zsuzsanna testvéréről, Török Istvánról (1666–1722) Payr Sándor írt monográfiát, ebben említi, hogy Zsuzsanna Vragovics György felesége volt. Payr, 1896, 7.

[8] Šupljika, 2014, 180–182.

LYMBUS_2023_KÖNYV.indb 298 2024. 02. 23. 14:46:48

1. kép. Louis van Roy: Johann Baptist Bartolotti von Partenfeld (1740). Zichy–Meskó-palota, Sopron, porcelánkabinet. Fotó: Veress Ferenc

2. kép. Louis van Roy: Bartolottiné Meskó Éva (1740). Zichy–Meskó-palota, Sopron, porcelánkabinet. Fotó: Veress Ferenc

Meskó Éva második férje, Johann Baptist Bartolotti gróf († 1745) észak-itáliai, a 17. század elejétől Alsó-Ausztriában élő és birtokos, bárói rangú család sarja; a családnak Bécsben palotája volt. Bartolotti gróf az osztrák örökösödési háborúk kitörésekor Bajorországban huszárezredet szervezett, és a franciák elleni csatákban érte a halál; testét a mannheimi (azóta lebontott) Garnizokirchében helyezték nyugalomra.[9] *(1–2. kép)*

A bárónő harmadik férje Joseph Carl David Herbeviller († 1762), a 17. században Ausztriában honosított grófi család sarja volt. 1752-től 1762-ig jószágigazgatóként vezette az Esterházy hitbizomány birtokait,[10] és meghatározó szerepet játszott például a darufalvi (Draßburg) kastély kertjének kialakításában, melynek mintájául a kismartoni (Eisenstadt) Esterházy-kastély szolgált.

Meskó Éva negyedik férje, Ludwig von Starhemberg régi osztrák család leszármazottja volt, az úgynevezett Henrik-ágból, akinek apja Joseph Gundemar, anyja Jörger grófnő volt. Az osztrák örökösödési háborúban, Kolínnál megsebesült, Mária Terézia a róla elnevezett rend lovagjává avatta. 1758-ban, 51 éves korában nyugdíjba vonult, 1764-ben halt meg első felesége, Mária Terézia. Báró Meskó Évával 1765-ben kötött házasságot.[11] Starhemberg gróf Meskó Éva halálát követően (1772) Sopronban meg-

[9] Dávid, 2020, 58.
[10] Uo.
[11] Csatkai, 1936, 69–74.

LYMBUS_2023_KÖNYV.indb 299 2024. 02. 23. 14:46:48

vásárolta az úgynevezett Komáromy-házat, a Kolostor utca 3. – Új utca 6. sz. alatt, amelynek homlokzatát a családi címerével díszíttette.[12] Ennek a háznak a nagytermében számos bált rendeztek, Starhemberg ezenkívül tíz esztendőre bérbe vette a színházat is, amelybe ő szerződtette a társulatot. Starhemberg 1778 augusztusában halt meg, a domonkos templom kriptájában temették el.[13]

Meskó Éva Mária bárónőt ma elsősorban műpártolóként, többek között a soproni Zichy–Meskó-palota díszítésének megrendelőjeként is számon tartjuk. A Kolostor utca 11. – Új utca 14. alatti Meskó-palota barokk átépítése Meskó (II.) Ádám nádori ítélőmester idejében, 1724–1731 között történhetett, a belső díszítésre azonban már lánya idejében kerülhetett sor.[14] A reprezentatív városi palota enfilade-szerűen összefűzött reprezentatív termei a Kolostor utcai homlokzaton, intimebb férfi- és női lakosztálya az Új utcára nézően helyezkedtek el. Meskó Éva arcvonásait Ludwig van Roy bécsi festő 1740-ben készült portréja őrizte meg, amely második férjével, Johann Baptist Bartolotti von Partenfeld gróf képmásával együtt ma is a porcelánkabinet eredeti falburkolatába foglalva található.[15] Meskó Éva a megrendelője továbbá a két emelet magas díszterem allegorikus mennyezetképének, amelynek közepén a „Pandora története" című jelenet látható. A mennyezetet díszítő haditrófeák jelzik, hogy a bárónő második férje katonaember volt, a Pandora szelencéjének baljóslatú mitológiai története pedig véleményem szerint a Bartolotti családot érzékenyen érintő bankcsődre utalhat.[16] *(3. kép)*

Megjegyzendő, hogy a soproni palotához hasonló igényességgel készült a Zichyektől 1715-ben megvásárolt, de az utóbbi család által később az ősiség elve alapján visszaperelt darufalvi kastély kialakítása, amelynek homlokzata párhuzama a soproni palotának.[17] A darufalvi barokk kert szobrai, melyeket Jacob Christoph Schletterer faragott,[18] a soproni palota lépcsőházának és a fertődi Esterházy-kastélynak az allegorikus-mitologikus szobrait idézik.

---

[12] Dávid–Goda–Thirring, 2008, 237.

[13] Johann Ernst Mansfeld készítette rézmetszetes portréját közli: Buzási, 1997, 139–140, 152.

[14] Dávid–Nemes, 2020, 78–89.

[15] Csatkai, 1956, 216–217. Csatkai mint „Meskó Jakabot és nejét" határozta meg a portrépárt, amelyeken a festő szignója mellett az 1740-es évszám is olvasható. Őt követte Buzási Enikő, aki feltételesen ugyan, de szintén Meskó II. Jakabra és feleségére, Hegymeghy Borbálára gondolt: Buzási, 1988, 53–56. Meskó II. Jakab azonban 1740-ben meghalt, a portrén ábrázolt férfi pedig középkorú, véleményem szerint Meskó Éva második férjével, Johann Baptist Bartolotti von Partenfelddel azonos, aki 1745-ben halt meg az osztrák örökösödési háborúban. Dávid, 2020, 58. Mindazonáltal Dávid Ferenc tanulmányában Meskó Ádám nádori ítélőmester († 1733) szerepel a kép modelljeként, ami ellentmond annak, hogy a házaspárportré férjet és feleséget ábrázol.

[16] Gaylhoffer-Kovács Gábor érdeme a mitológiai jelenet meghatározása, azonban a Meskó Évára vonatkoztatott értelmezésével nem értek egyet. Gaylhoffer-Kovács, 2022, 308–315. A mennyezetkép festőjének kérdését továbbra is nyitottnak tekintem.

[17] MNL OL P 707, 62. csomó (a darufalvi per anyaga, benne végrendeletekkel, leltárakkal, urbáriummal).

[18] Schmeller-Kitt, 1993, 130–138.

LYMBUS_2023_KÖNYV.indb 300 2024. 02. 23. 14:46:48

3. kép. Ismeretlen mester: A Zichy–Meskó-palota díszterme mennyezetképe. Fotó: Veress Ferenc

A gazdag mecenatúra máig fellelhető nyomai is indokolttá teszik Meskó Éva végrendeletének közreadását, amely több, homályban maradt kérdés tisztázását is segítheti. Itt mondok köszönetet Laki Ferencnek (Szombathely) a német nyelvű végrendelet átírásáért, a gondos és érdeklődő figyelemért, amellyel munkámat kísérte.

Herbevillerné Meskó Éva Mária Darufalván kelt végrendeletének bevezető része a végrendelkező szándéknyilvánítása, első pontja könyörgés a békés halálért és a túlvilági életbe vetett hit megfogalmazása. Ezt követi a temetésre (soproni ferences templom), a halotti misék mondására és a szegényeknek történő alamizsnaosztásra vonatkozó rendelkezés (2–3. pont). A 4. pontban a kőszegi ispotály, az 5. pontban a soproni kórház javára rendelkezett. Az 5. pontban továbbá felsorolta azokat a testvériségeket, melyeknek tagja volt, és amelyeket támogatni kívánt, illetve végrendelkezett a fülesi és darufalvi Nepomuki Szent János-szobrok fenntartásáról. A 6. pont a Meskó Éva által létrehozott misealapítvánnyal foglalkozik, majd a következő pontok az egyes családtagokra hagyandó összegeket részletezik: unokaöccse, Szvetics Jakab és gyermekei (8. pont), Herbeviller gróf fiúgyermekei és más családtagok (9. pont). A 10. ponttól kezdve a Meskó Éva szolgálatában álló személyek javára írandó összegek következnek, a 13. pont-

LYMBUS_2023_KÖNYV.indb 301 2024. 02. 23. 14:46:48

ban a végrendelet községeket is megemlít, amelyeknek a hagyatkozó bizonyos összeget elengedett az adósságából, másokra pedig bizonyos összeget hagyott. A 14. pont báró széplaki Meskó (III.) Jakabot nevezi meg általános örökösnek, bizonyos kitételekkel, amelyek például Meskó Éva személyes (szerzett) vagyonára és ebből a szolgálóira hagyandó összegekre vonatkoznak. A végrendelet a datálással (Darufalva, 1762. október 20.) és a tanúk felsorolásával zárul.

Ezt a végrendeletet Starhembergné Meskó Éva 1772. március 19-én Sopronban függelékkel (codicillum) egészítette ki. A függelék a szociális intézmények között felsorolja az Esterházy Pál Antal által létrehozott kismartoni irgalmasrendi kórházat és részletezi a negyedik férjre, Starhemberg grófra és lányaira vonatkozó hagyatékot. Starhemberg grófnak a hadseregben betöltött állására utal, hogy a tanúk között két magas rangú katonai személy is megjelent.

Források

1.

Báró Meskó Éva Mária végrendelete

Sopron, 1762. október 20. Kiegészítve 1772. március 19.

MNL OL P 234. XII. A. 4. (hiteles másolatról készített egyszerű másolat)

Laudetur Jesus Christus
In dem Nahmen Gott des Vatters, Gott des Sohns, Gott des Heiligen Geistes Amen

Ich, Endes gefertigte Eva Maria, gebohrne Freyn von Mesko, des Weyland Grafen Carl Joseph von Herbewiller,[19] Ihro Kayserlichen Königlichen Apostolischen Mäyestät Würcklicher Kammer Herrns Seelig hinterlassene Wittib. Nach deme aus göttlicher Verordnung, durch Herzschmertlichen Hintritt meines obbemelten Seeligen Ehe-Herrns in betrübten Wittiblichen Standt Versezet worden. Ob wollen ich aus Göttlicher gnadt der mahlen mit einer Kranckheit noch nicht beängstiget bin. Nichts desto weniger, nach ernstlicher Überlegung, daß ich eben jenen Schicksal, welches dem gantzen Menschlichen geschlecht allgemein ist, unterworffen bin, einfolglich diese Welt verlassen muß: zu welcher Stundt oder Zeit und auf waß arth es geschehen wirdt, sehr ungewis ist.

[19] Meskó Éva harmadik házastársa, az 1762. július 10-én elhunyt Joseph Carl David Herbeviller gróf 1752-től 1762-ig az Esterházy család jószágigazgatója volt. Dávid, 2020, 59. Joseph Herbeviller és Meskó Éva házassága idején faragta Joseph Christoph Schletterer a darufalvi kert szobrait, együtt a kismartoni (Eisenstadt) Esterházy-kastély mára elpusztult szobraival. A szobrokra: Schmeller-Kitt, 1993, 130–138 és Schemper-Sparholz, 2004, 152.

LYMBUS_2023_KÖNYV.indb 302 2024. 02. 23. 14:46:48

Dahero, damit wann es immer dem Allenhöchsten gefällig seyn wirdt mich von dieser zergänglichen Welt abzuforderen, ich von denen zeitlichen Sorgen und Sachen bereits befreyet, mich desto leichter und füglicher zu dem Weeg der Ewigkeit bereiten könne, habe mir vorgenohmen und entschloßen, von meinen aus Gottes gnaden und Beystandt erworbenen so wohl bewegliche als unbewegliche Habschafft nachstehendes Testament zu machen und dadurch meinen lezten Willen zu erklären. Und zwar,

Erstens: Meine arme Sündige Seel Gott dem Vatter, der Sie erschaffen, Gott dem Sohn, der sie mit seinen Schätzbahresten Blut erlöset, und Gott gem Heiligen geist, der sie mit seiner Gnad geheiliget verheisse und in der unendlichen Gottes barmhertzigkeit mein gäntzliche Hoffnung setze, das Er wegen unendlichen Krafft deren Verdiensten Jesu Christi, unsers lieben Herrn und Erlößers, wie auch durch die Kräfftigste Vorbitt der gebenedeytesten Jungfrau und Mutter Gottes Mariæ, des Heiligen Josephi und übrigen meiner Heiligen Patronen mein Arme Seel in das beglückte himlische Vatterlandt, zu seiner Anschaung übersetzen werden.

Zweytens: Mein entselter leichnamb solle in das Öedenburger Convent deren Ehrwürdigen Patrum franciscanorum,[20] und zwar in jener Krufften, allwo mein Seeliger Herr Vatter, Frau Mutter und oben benanter Ehe Herr Leib gestellet ist,[21] hin gesezet werden, bey welcher gelegenheit ein Solennes Requiem gehalten, 32. kleine Meessen gelesen und dem Gebrauch nach ein Lob-Amt solle also gleich abgesungen werden, zu welcher Begräbnus und Heiligen Messen erforderliche Unkösten durch meinen untenbenanten Universal Erben sollen bestritten werden. Ausser dem

Drittens: Vor meine Arme Seel auf 1000. Messen, die so balt es möglich in unterschiedlichen Klöstern und örteren aus geteillet und in schwartzen Kleydern abgeleset werden müssen, ver mache 500 florenos nicht weniger, damit eben meine Seele des Gebetts deren armen theilhafftig werde,[22] gleich nach meiner Begräbnus, längstens

[20] A soproni ferences templom háromhajós, gótikus csarnoktér, északi oldalán toronnyal. Csatkai, 1956, 252. A ferencesek 1278-ban már jelen vannak Sopronban, Miklós városplébános végrendeletének tanújaként. A ferences rend konventuális (mariánus) irányzatát követő soproni fráterek a győri őrséghez (custodia) tartoztak. Házi, 1939, 172 skk. A város evangélikus hitre térése után is megmaradt a ferencesek tulajdonában a Fő téri templom, amely fontos szerepet játszott a rendtartomány életében. Bán, 1939, 142–143, 158–159, 356 skk.

[21] Modestus Dominkovics soproni ferences rendházfőnöknek az 1752-ben keletkezett házi rendtartása, amely felsorolja a soproni Nagyboldogasszony-templom padlója alatti kriptákat (a hívek közös kriptája, a ferencesek kriptája, a Sárkány, Viczay, Bessenyei, Töltessy, Cziráky, Fenessy, Szécsényi, Sennyei, Esterházy, Pesche családok kriptája), furcsa módon a Meskó-kriptát név szerint nem említi. Dominkovics, 1752, 21–23. A templomban folyt régészeti feltárás azonosította báró Meskó (III.) Jakab feleségének, Joanelli Anna Máriának († 1778) a sírkövét, amely az altemplom állandó kiállításán szerepel. Gabrielli, 2011, 15. Csatkai Endre különben azt írta, hogy Meskó Évát a jezsuita templom (Szent György-templom) kriptájába temették. Csatkai, 1936, 71.

[22] A szeged-alsóvárosi ferences templom előcsarnokáról és az ott álló Szentvér-oltárról írja Bálint Sándor, hogy az előcsarnokban volt a koldusok helye, akiknek imáját a tisztítótűzben szenvedőkért a néphit különösen hatásosnak tartotta. Bálint, 1983, 86–87.

LYMBUS_2023_KÖNYV.indb 303 2024. 02. 23. 14:46:48

inerhalb 14. Tägen, deren armen besonders, die sich in meiner Güttern befinden, sollen aus getheillet werden 500 floreni.

Viertens: Zu Güns, in das so genannte Meskoische Spitall,[23] zu ewiger unterhaltung 6 armen Weibs-Persohnen Verschaffe 6000 florenos mit dieser bedungnus, daß jede von denen, vor mich, meine Eltern und abgestorbene Männer all täglich, zu gleich einen heiligen Roßen Krantz die Litaney von unser lieben Frauen betten und darbey all Jährlich 9 Heilige Beucht und Communion verrichten und Gott dem Allmächtigen aufzuopfferen schuldig und verbunden seyn sollen. In übrigen sollen Sie zu dieser ordnung und Schuldigkeit angehalten werden, wie die übrige aldortige Meskoische Spittäller.[24] Zu diesem Ziell die oben benante 6000 florenos solle mein unten eingesezter Universal Erb also balt dem Günserischen Stadt Magistrat richtig, gleich nach meinen Todt erlegen und dieser unter eines gewissen lasts, diese Summa zu den ob angezogenen End anwenden. Das Recht aber, in diesen Spital nach meinen Todt die Persohnen einzunehmen, solle der älteste von meiner Freundtschafft, der sich aldort befindet, haben. Besonders aber solle die reflexion gemacht werden, auf meine erarmete unterthanen.

Fünfftens: Dem Spital und Lazaret zu Öedenburg,[25] zu jeden vermache 12 florenos, zu sammen 24 florenos, denen Patribus. Franciscanern eben zu Öedenburg, vor ein Allmosen 30 florenos eben aldorten der corporis Christi, Todt Angst Christi, Rosen Krantz und Schutz Engel Bruderschafft,[26] zu jeder 20 zusammen 80 florenos zu ewiger

[23] Meskó (I.) Jakab báró végrendeletében (1716, lásd Bevezetés) olvasható: „[…] tettem örökös fundatiót három ezer rhénis forintig nemes Kőszeg városának hat koldus örökké való tartásokra […].” Ezzel Meskó Jakab megalapította a kőszegi ispotályt, amelynek fenntartásáról Meskó Éva is megemlékezett. 1711 márciusában vásárolta meg Kőszeg városa az északi kapu mellett lévő Eckhom-házat, amelyet kórházzá (szegényházzá) alakítottak. Chernel, 1878, 215. Néhány évvel később, 1715 júliusában, valószínűleg már Meskó Jakab végrendeletének szellemében, kijelölték Krugovits Mihály jegyzőt és Szampt Andrást, hogy tárgyaljanak a kőművesekkel a kórház építése végett. Chernel, 1878, 219. A kórház épülete a mai Meskó utcában áll. Söptei Imre kőszegi főlevéltáros úr szíves szóbeli közlése.

[24] Ezek szerint több Meskó-alapította kórház is volt Kőszegen, de helyükről további információm nincsen.

[25] A végrendelet együtt említi a középkori Szent Erzsébet-ispotályt (alapítva a 13. században, a mai Ikvahíd utca 2. számú épület helyén) és az 1633-ban alapított Lazaretet, azaz járványkórházat (egykor a mai Deák téri iskola mögött). A két intézményt a 18. században már együtt működtették, 1798-ban a régi ispotály épületét eladták és Ringer József építőmester tervei szerint a Lazaret helyén megépült az új Erzsébet-kórházépület, amely 1919-ig állt fenn. D. Szakács, 2019, 322–351.

[26] A középkori eredetű Krisztus Teste-konfraternitás vezetését megtelepedése után (1636) a jezsuita rend vette át, amely megalapította a Mária-kongregációt és a Krisztus kínszenvedése-testvériséget (1661, Agonia Christi vagy Jó halál testvériség). Utóbbi célja a keresztényi halálra való felkészítés, a tisztítótűzben szenvedő lelkekért mondott ima, Jézus szenvedésének tisztelete és az önmegtagadás volt. Bán, 1939, 204; Székely, 2017, 335–363; Kádár, 2019, 135–145. Az őrangyalok tiszteletének népszerűsítése szintén a jezsuita tematika szerves része volt, lásd a győri jezsuita templom Szent Rozália-mellékkápolnájának festményét. Galavics, 2017, 223–229. A Rózsafüzér-társulat szervezése ugyanakkor jellemzően a domonkosok feladata volt. Bán, 1939, 204, 352. A soproni ferencesek levéltárának egy dokumentuma szerint Reginaldus Böglin domonkos rendfőnök engedélyt adott a soproni Rózsafüzér-társulat létrehozására, a soproni ferences templom főoltáránál (1660. október 17.). Bán Jánosnak tehát igaza volt, amikor azt írta, hogy a soproni Rózsafüzér-társulatot először a ferencesek vezették, s csak később vették át

LYMBUS_2023_KÖNYV.indb 304 2024. 02. 23. 14:46:48

Unterhaltung des Heiligen Joannis Nepomuceni Statuen, so wohl zu Nikits alß Draßburg (die ich errichten habe lassen)[27] und alle Mitwoch darbey brennenden Lampen vermache an Capital 150 florenos, von welchen Interesse die Nothwendigkeiten sollen bestritten werden. Nicht münders

Sechstens: Zu einen ewigen Stiffts Meessen, welche Jährlich in der Kirchen deren benanten Patrum Franciscanern in Öedenburg abgelesen sollen werden, verschaffe eben jenen Franciscanern Convent ein Capital von 1000 florenis,[28] die also alle Jahr vor mich 5, vor meinen Vattern 5, vor meine Mutter 5, vor meine 3 leibliche Schwestern Theresia, Isabella und Francisca,[29] eine jeden 5, vor meine 3 Männer, Baron Christoph von Wragovich, Graff Johann Baptista von Bartalotti und Graff Carl Joseph von Herbeviller, eben 5 Heilige Messen. Die übrige 5 aber vor uns alle ins gemein abzulesen schuldig seyn werden.

Siebentens: Meinen lieben Vettern, dem Kayserlichen und Königlichen ungarischen Hoffrath, Herrn Jacob von Svetics[30] und seinen Erben, vor seine mir er wiesene und führohin auch (wie ich aller dings hoffe) best möglichste erweisende treuheit und dienst leistungen vermache 20000 florenos, wie auch seinen zwey Kindern, alß nemlich dem

---

tőlük a Domonkos-rendiek. Az engedély lelőhelye: MNL OL E 151, 13. doboz, fasc. 82, no. 7. Bár a végrendelet nem említi, a teljesség kedvéért hozzáteszem, hogy a ferencesek által irányított testvériség a korda társulat, azaz a ferences harmadrend volt. Bán, 1939, 351.

[27] A prágai gyóntató, Nepomuki Szent János tisztelete a népi vallásosságban mint a jó hír és a hallgatás védőszentje, valamint árvíz elleni védőszent és általános segítőszent terjedt el. Tüskés–Knapp, 1988, 330–356; Szilárdfy, 2003, 213–220. A Meskó Éva állíttatta darufalvi (draßburgi) Nepomuki-szoborról: Schmeller-Kitt, 1993, 128. A szobor négy oldalán kosárívvel megnyitott, kis kápolnában áll, talapzatát a darufalvi Meskó-kastély kerti szobraihoz hasonlóan képezték ki. A fülesi (Nikitsch, Felsőpulyai/Oberpullendorfi járás) Nepomuki-szobor szintén oszlopos baldachin alatt áll, igen figyelemreméltó, magas kvalitású alkotás, talapzatán a Meskó-címer és az 1779-es évszám, ami a végrendelet ismeretében kései dátumnak tűnik. Schöbel–Steiner, 2005, 505–506.

[28] Ennek az alapítványnak nem találtam nyomát a ferences forrásokban, bár a misealapítványok a soproni ferencesek bevételének fontos részét jelentették. A legjelentősebbeket közülük már Bán János felsorolta: Voss Károly hadbiztosé (1763), Wieber hadbiztos özvegyének alapítványa Szent Walburga napján mondott misére, Huber Péter hadnagy alapítványa halottas misére (1734), Sennyei Béláné született Amadé Éva alapítványa (1703), amely Csáford község jövedelmét kötötte le misékre és kamatait a Perényiek fizették, valamint a Cziráky, Ebergényi, Strauss, Trimmel és más alapítványok. Meskó Éva édesapja, Meskó Ádám nádor ítélőmester végrendeletében is létrehozott egy misealapítványt, ez megtalálható a ferences levéltárban: MNL OL E 151, 13. doboz, fasc. 78, no. 34.

[29] Báró Meskó Ádám nádori ítélőmester 1733-ban kelt végrendeletében (lásd Bevezető) csupán két lányának a neve szerepel: Éva Mária és Terézia (Baumgartenné). Ebből következik, hogy Meskó Éva másik két lánytestvére, Izabella és Franciska fiatalon halt meg, nem érte meg a felnőttkort, vagy nem ment férjhez.

[30] Meskó Éva apai nagynénjének, akinek szintén Meskó Éva volt a neve, a férjét Szvetics Jánosnak hívták (Szluha, 2012, 95). Az ő fia volt Szvetics Jakab, akinek a gyermekeiről, Mihályról és Zsófiáról a végrendelet megemlékezik. Szvetics Jakab 1748–1750 között koronaügyész, 1765–1779 között személynök volt. Fallenbüchl, 1988, 140.

LYMBUS_2023_KÖNYV.indb 305 2024. 02. 23. 14:46:48

Sohn Michaël und der Tochter Sophia des Herrn Baron Karl von Sigray[31] Ehe Consortin, jeden 1000 florenos, zusammen 2000 florenos, nicht münder dem jezt benanten Herrn Baron Karl von Sigray alß meinen lieben Vettern 500 florenos ingleichen.

Achtens: Vermache meines Herrn Vettern Baron Jacob von Mesko[32] seinen zwey Sohnen, Jacob[33] und Joseph[34] jeden 2000 florenos, zusammen 4000 florenos und deren zwey Schwestern Baron Splenyin[35] und Baron Perinyin[36] jeden 1500 florenos, zu sammen 3000 florenos, nebst diesen vermache auch meines verstorbenen Herrn Vetters Joseph von Szvetics hinterlassenen 2 Kindern, alß nemlichen dem Sohn Ignacz und der Tochter Evæ Mariæ, des Herrn Joseph von Kelcz gemahlin,[37] jeden 3000 florenos, zusamen 6000 florenos, dem Herrn Frantz Palocsay wegen seine mir treu geleistete und führohin, wie ich hoffe, auch leistende diensten 4000 florenos, der Frau Elisabethæ von Szvetics gebohrne von Krukovics 200 florenos ferners

Neuntens: Damit ich auch der Graff Herbevillischen Familien ingedenck seye: meinen Seeligen Graffens und Ehe Herrns Carl Joseph von Herbeviller zwey Brüders Kindern insgesamt 4000 florenos, welches sie zu gleich zertheillen sollen. Über dieses, denen des Seeligen Herrn Mathiæ Bácsmegyei mit der Frau Anna Nedeczky (welche von der Kürtösischen Familie abstammet) erzeigten und hinterlassenen 9 weltlichen Kindern, nur allen aus meinen erworbenen zur gemeinschafftlichen Theillung 3600 florenos, nicht münder denen von Michaël Kersnerics[38] herrührenden Erben, alß nemlich dem Herrn Baron von Schilson[39] 400 florenos und dessen Freule Schwester in gleichen 400

---

[31] Sigray Károly báró (szül. 1716-ban) a család szepesmindszenti ágából származik, 1733-ban a soproni jezsuita iskolába járt. 1757-ben a dunántúli kerületi tábla elnöke, 1761-ben a Hétszemélyes Tábla ülnöke, 1774-ben Somogy vármegye főispánja. Dominkovits, 2002, 165.

[32] Meskó (II.) Jakab báró († 1798). Felesége Joanelly Anna Mária († 1778) és Dessewffy Róza († 1794. május 24.). Szluha, 2012, 95.

[33] Meskó (III.) Jakab († Enyicke, 1810). Feleségei: Dessewffy Borbála († 1784) és Kölcsei Kende Júlia († 1810). Uo.

[34] Meskó József († 1789). Feleségei: Bossányi Anna, br. Andrássy Rebeka (fiuk Antal) és gr. Festetics Júlia (gyermekeik Mária és József). Uo., 95;. Kulcsár, 1993, számozatlan oldalon lévő családfa. A gyermekek nevét Meskó Mária hagyatéki peranyagának feldolgozása során találtam meg. Meskó József és Andrássy Rebeka portréja a betléri Andrássy-kastély ősgalériájában látható, Andreas Pacher rozsnyói festő festette őket 1779-ben. Basics, 2005, 68–69.

[35] Meskó Anna, báró Splényi László tábornok felesége. Szluha, 2012, 95.

[36] Meskó Borbála (1741–1785, Kassa) báró Perényi Ferenc (1734–1787) felesége. Uo. A magam részéről a családfát azzal egészítem ki, hogy a házaspárnak volt egy lánygyermeke, Anna, aki gróf Perényi Jánoshoz ment nőül.

[37] A Kelcz család a Vas vármegyei Németszentmihályiból (Großpetersdorf) származott. Kelcz József édesapja, Kelcz Ádám a kőszegi kerületi tábla jegyzője, majd haláláig (1757) elnöke volt. Kelcz József 1739–1742 során a soproni jezsuita gimnáziumot látogatta, 1748–1763 között a soproni kerületi tábla ügyvédje volt. Az ő felesége volt Szvetics Éva Mária. Dominkovits, 2002, 161.

[38] A Sopronban élő Kersnerics Mihály Esterházy László csornai intézőjének, Kersnerics Johann-nak († 1680 előtt) volt a fia. Lásd a Kersnerics családra vonatkozó lábjegyzetet.

[39] A Schilson családról Nagy Iván tömören csupán annyit közöl, hogy 1715-ben nyert indigenatust, báró Schilson János pedig 1770-ben kamarai tanácsos volt. Nagy, 1863, 87. 1782. július 25-én II. József csá-

LYMBUS_2023_KÖNYV.indb 306 2024. 02. 23. 14:46:48

florenos und des verstorbenen Joannes Kersnerics[40] hinterlassenen 2 Kindern deren eine ein vereheligte Gramaricsin war, vor jeden 400 florenos, zusamen 800 florenos und denen von Andreas Kersnerics[41] abstamenden Kindern insgemein 800 florenos, weiters

Zehentens: Der Frau Voidtin Dorotheæ Grabarics 500 florenos, denen armen ver weisten Palochaischen 6 Kindern, deren Mutter eine gebohrne Grabaricsin war, jeden 30, zusammen 180 florenus, der bey mir befindlichen Annæ Mariæ Voidtin, sie mag zu meiner Todes Zeit bey mir im Hauß seyn oder nicht, wann sie im leben ist, so sie aber abgestorben were und eigene Kinder überlassen hätte, ihnen 1000 florenos.

Eylfftens: Dem armen, bey mir befündlichen Waisen, Georg Haaß vermache 400 florenos und der bey mir eben befündlichen kleinen Eva Kolarics 60 florenos, von diesen beeden anordne ich zu gleich aus drücklich, das mein eingesezter Universal-Erb und seine nach kommen dem ersten, alß nemlich Georg Haaß (in deme dieser nicht instandt ist, sein Brodt zu gewinnen), auch die Kost und nothwendige Kleydungen, ausser denen ihme oben, zu seiner freuen Disposition, vermachten 400 florenos, zu geben und dar nebens so wohl ihme verschaffene diese 400 floreni alß auch der Evæ Kolarics vermachte 60 floreni auf Interesse sicher anlegen, damit dieses Ihnen zu Nutzen anwachse und nachdeme es sie verlangen möchten, alß dan so wohl das Capitall alß das angewachsene Interesse zu gleich richtig und baar aus zu zahlen schuldig und verbunden seyn solle. Welche beede 2 Kinder ich ihme meinen Erben anrecommendire, daß Er auf Sie also reflectiren solle, als wänn es mich selbst angienge.

---

szár Schilson János királyi biztost küldte ki, hogy a soproni városi belviszályt elsimítsa, illetve abban közvetítsen. Ennek állított emléket a régi soproni Városháza allegorikus mennyezetképe Stephan Dorff-maistertől, amelynek olajvázlata fennmaradt. Boda, 1997, 182.

[40] Johann Kersnerics gróf Esterházy László csornai intézője volt, akinek hűséges szolgálatáért a gróf 1649-ben engedélyt adott arra, hogy Darufalván lévő házát bérbe vegye, azzal a joggal, hogy azt az Esterházyak később visszaválthatják. A ház Darufalvának azon a részén volt, amely a fraknói grófság birtokát (Obergut) képezte. Johann Kersnerics 1680 előtt bekövetkezett halála után özvegye, Margaretha Stipsitz és fia, Andreas Kersnerics († 1713-ban) használta a birtokot. Andreasnak volt egy lánytestvére, Zsuzsanna, aki Kürtössy György felesége volt. Az utóbbi házaspárnak volt a lánya Kürtössy Anna Mária, báró Meskó Ádám nádori ítélőmester felesége, báró Meskó Éva édesanyja. Miután 1713-ban Andreas Kersnerics meghalt, Meskó Ádám a darufalvi külső birtokért (Untergut) Zichy Károly grófnak 20 ezer forintot fizetett, az udvarházért és belső birtokért pedig Esterházy Pál herceg intézőjének, Stephan Rohrernek 6315 forintot. 1745-ben Andreas Kersnerics lánya, Susanne Kraus keresetet indított Meskó Éva bárónő ellen, amiért az a darufalvi udvarházat jogtalanul birtokolta, de mivel Susanne 1746-ban meghalt, az ügynek folytatása nem lett. Susanna Kersnericsnek a Johann Georg Krausszal való házasságából a következő gyermekei voltak: Georg (győri egyházmegyés pap), Leopold, Karl és Franz. Ők még 1778-ban is próbálkoztak a darufalvi udvarház visszavételével, azonban sikertelenül. 1795-ben, húszéves pert követően sikerült a Zichy családnak 66 ezer rajnai forint kártalanításért cserébe visszaváltania a darufalvi birtokot a Meskóktól. Tobler, 1973, 83–95. Mindezek fényében érthető Meskó Éva Mária gondoskodása a Kersnerics gyerekekről.

[41] Andreas Kersnerics († 1713) fia volt az 1680 előtt meghalt Andreas Kersnericsnek. Felesége, Catharina Strenberger lánya volt Johann Strenbergernek, a kismartoni Esterházy-uradalom intézőjének. Gyermekeik: Georg (ferences szerzetes), Clara, Susanna († 1746, lásd az előző jegyzetet) és Helena. Tobler, 1973, 93.

LYMBUS_2023_KÖNYV.indb 307 2024. 02. 23. 14:46:48

Zwelfftens: Meinen nachfolgenden Bedienten, die sich zur zeit meines todtes in meinen diensten befinden, vermache alß benantlich dem Christoph Pflug und Jacob Drescher jeden 200 florenos, zusamen 400 florenos, dem ver walter zu Nikits[42] 60 florenos und dem Schaffer zu Draßburg[43] 40 florenos, dem Gregori Weissenstein 30 florenos,[44] dem Kastner zu Dörffel[45] und seinen Weib 30 florenos, dem Satler zu baumgarten[46] und seinen Weib 30 florenos, dem Koch und zuckerbacher jeden 50 florenos, zusammen 100 florenos. Meinen 3 Laquei bedienten, worunter sich auch der Tischler befindet, jeden 30, zusammen 90 florenos, der vorhandenen Kamer Jungfrau 40 florenos, der beschliesserin und Stuben Mensch jeden 20, zusammen 40 florenos, denen 2 Kuchel Menschenn, Extra Mensch und Kindts Madl, jeder 10, zusamen 40 florenos, meinen

---

Füles. Község Ausztria Burgenland tartományában, a Felsőpulyai (Oberpullendorf) járásban. A Locsmándot Sopronnal összekötő úton feküdt, amely a középkorban eléggé forgalmas volt (vám is létezett itt). Füles egységet alkotott Gálosházával és Borsmonostorral, és a lékai grófok birtokát képezte. A kora újkorban Léka (Kanizsai Orsolya hozományával) Nádasdy Tamás birtokába került, a fülesi kastély urai pedig a Récseyek és Sitkeyek lettek. 1661-ben Récsey György lékai alvárnagy után nem maradt fiúutód, felesége Amadé Éva (aki a soproni ferenceseknél misealapítványt tett) Sennyei Alberthez ment feleségül, így az utóbbi lett Gálosháza ura, igaz, csupán 1673-ig, amikor Draskovich Miklós grófnak (az 1671-ben kivégzett Nádasdy Ferenc vejének) engedte át Gálosházát és Fülest. 1676-ban Esterházy Pál herceg és annak kismartoni várnagya, Despoth Simon lett Füles-Gálosháza ura, 1708-ban váltotta magához Gálosházát Meskó Ádám nádori ítélőmester, Meskó Éva édesapja, aki 1721-ben meg is vásárolta a birtokot. Prickler, 1983. A fülesi-gálosházai kastélyról lásd még Koppány, 2014, 163–164.

43 Draßburg: Darufalva. Község Ausztria Burgenland tartományában, a Nagymartoni (Mattersburg) járásban. A Kersnerics-féle majorház történetéről már megemlékeztem, itt röviden a kastély birtokosaira térnék ki. Ez a Kanizsaiak kismartoni (Eisenstadt) váruradalmának részeként a 16. században Nádasdy Tamás birtoka lett. 1592– 1663 között a Megyery család a birtokosa, elsőként Megyery Imre soproni alispán. Tőlük vásárolta vissza Nádasdy Ferenc országbíró, akinek 1671. évi kivégzése után Zichy (I.) István tárnokmester (1616–1693) kapta adományba I. Lipóttól. 1715-ben Zichy Károly mosoni főispán elidegenítette a családi birtokot Meskó Ádámnak, ezért hosszú per kezdődött, amelynek a végén 1795-ben a Zichyek visszanyerték a kastélyt. A majdnem egy évszázados Meskó-birtoklás alatt történt a kastély barokk átalakítása. Schmeller-Kitt, 1993, 130–138; Koppány, 2014, 151–152.

44 A Zichy család levéltárában fennmaradt számadáskönyv (1743–1771) szerint Georg Weissenstein volt Meskó Éva darufalvi intézője, akin keresztül a grófné fizetett a kastélyon végzett különféle javításokért, a dokumentumokat a bárónő bizalmát élvező Anna Voidt is ellenjegyezte. MNL OL P 707, Zichy család levéltára, 62. csomó, 756–774.

45 Dörfl – Dörföl (Dérföld). Község Ausztria Burgenland tartományában, a Felsőpulyai (Oberpullendorf) járásban.

46 Baumgarten – Sopronkertes. Község Ausztria Burgenland tartományában, a Nagymartoni (Mattersburg) járásban. A település a pálos kolostorról nevezetes, amelyet a Grafenegg grófok alapítottak 1475-ben, és a temploma ma is áll, berendezése barokk. Schmeller-Kitt, 1993, 100–105. Csatkai Endre megjegyezte, hogy a középkori templom renoválásához Meskó Éva is hozzájárult: „Kertesen valaha pálos kolostor volt; romjaiba telepítette le a soproni Starhemberg grófné a remetéket 1765-ben. Sopron környékének ez a kevéssé ismert értékes műemléke részben megújult az új lakók kezében, részben azonban úgy rendezkedtek be, hogy elváltoztatták a romokat a jobb elhelyezkedés kedvéért. Így a hajdani oratóriumba építették bele kemencéjüket. Az egyik remete, Laschák Romuald egyébként művészkezű ember volt és az egész templom ma is még faragásaival ékes. Társát Stöckert Ignácnak hívták. A kegyes grófnő ezer forintot tett le alapítványnak ezen remeték számára." Csatkai, 1936, 60–61. Mivel a végrendeletben 1000 forint szerepel a soproni ferencesek számára, így lehetséges, hogy Csatkai erre gondolt, és a két remete ferences volt.

LYMBUS_2023_KÖNYV.indb 308 2024. 02. 23. 14:46:48

3 Gartnern jeden 20, zusammen 60 florenos, denen 2 Jägern jeden 15, zusammen 30 florenos, denen 6 Béressen und 3 Trabanten zu Nikits jeden 6, zusammen 54 florenos, der Meyerin und 2 Menschern eben zu Nikits, jeder 6 zusammen 18 florenos, dem Trabanten und Waldförster zu Dörffl jeden 6, zusammen 12 florenos, den 4 Béressen eben zu Dörffel jeden 5, zusammen 20 florenos, meinen Stall leuthen, 2 Gutscher, 1 Vorreither und 1 Reith Knecht, jeden 15, zusammen 60 florenos, den 2 Ordinari Studten Gutschern, jeden 6, zusammen 12 florenos, mein alten Stephan Gruber, der mir schon etlich 20 Jahr gedienet hat, 25 florenos, meiner godl Eva Maria Christine, so vorher eine Jüdin war, anjetzo verheurathet ist, 60 florenos, dem der eine Krumpen Menschen, die sich in meinen brodt in der Kastel Dörffel[47] befindet, 10 florenos, welche zwar, wänn sie will, in das günserische Spital, alwo ich (wie oben) die 6000 florenos verschaffet habe, vor all anderen auf genohmen werden soll. Endlichen

Dreyzehentens: Auf meinen armen Unterthanen (damit sie auch ihr Gebett Gott vor mich auf opferen) in gedenck zu seyn, der Nikitser gemeinde, so mir schuldig ist, per abschlag an ihre schuld schencke und verschaffe ihnen 200 florenos, der Minihoffer Gemeinde,[48] so mir eben schuldig ist, gleich fals per abschlag an dero Schuld vermache 50 florenos, in gleichen der Draßburger Gemeinde in unter Gutt 50 florenos, in ober Gutt[49] aber 30 florenos, der baumgartner und dörffler gemeinde jeder 30 zusammen 60 florenos. Über dieses

Vierzehentens: Zu meinen Universal Erben benenne ich und setze ein meinen lieben Herrn Vettern, dem älteren Hoch und Wohl gebohrnen Herrn Baron Jacob Mesko von Széplak, welchen so dann all meine durch Gottes Gnaden und Seegen er worbenes und erspartes Vermögen, waß es Nahmen hat, ligend oder fahrend, worunter auch all meine nicht geringe Gebäude samt in solchen die befündliche Einrichtungen und Mobilien zu rechnen seyndt; mit einen Worth alles, waß ich ausser meiner Vätterlichen und Mütterlichen Erbschafft erworben hab, von welchen ich Freu [!] disponieren kann, gäntzlichen vermache unter diesen nach beschriebenen Bedüngnussen. Und zwar

[47] A második világháborúban megsérült és ezért 1951–1965 között lebontott dörföli (dérföldi) kastély alaprajzát Könyöki József felméréséből, látképét Matthias Greischertől ismerjük (Koppány, 2014, 156–157). A lékai uradalomhoz tartozó falut a 17. század végén az Esterházyak fraknói ága birtokolta. Az Esterházyak előbb a Festeticseknek, majd Schallerer bárónak, végül 1761-ben Joseph Carl von Herbeviller grófnak adták bérbe, aki Meskó Éva harmadik férje volt. Koppány szerint 1792-ig volt Herbeviller birtoka, az osztrák topográfiában viszont azt olvasni, hogy 1763-ban ismét a lékai uradalomhoz csatolták (Schöbel–Steiner, 2005, 59). Utóbbi a valószínű, mert Herbeviller gróf az Esterházyak jószágigazgatója volt, így halálát követően (1762) a birtok visszatérhetett annak eredeti tulajdonosához.

[48] Kroatisch-Minihof – Malomháza. Egykor önálló település Ausztria Burgenland tartományában a Felsőpulyai (Oberpullendorf) járásban, ma Nikitsch-Füles része. A Minihof (Hof der Mönche) elnevezés arra utal, hogy a középkorban a heiligenkreuzi ciszterciek birtoka volt, akiket 1195-ben Bors fia Domonkos bán telepített le birtokán. Prickler 1983; Schöbel–Steiner, 2005, 497 skk.

[49] Darufalva ezen két részének jelentésére fent már kitértem: az Obergut nevű részen feküdt a Kersnerics-féle majorság, az Untergut nevű részen a Zichy-féle kastély, amelyet Meskó Ádám megvásárolt.

LYMBUS_2023_KÖNYV.indb 309 2024. 02. 23. 14:46:48

1mo Daß Er mein Universal Erb in diesen meinen Testament beschriebene Pia und andere legata und ver machnussen, aus denen nach meinen todt vorhandenen baaren Geldern, und so das nicht Sufficient wäre, aus meinen angelegten Capitalien und übrigen Habschafft getreulich, vollkommen und ohne Abgang alsobald baar und richtig auszuzahlen, schuldige nicht münder

2do der oben benenten Frau Voidtin Dorotheæ Grabarics, ausser denen ihr ob vermachten 500 florenos so lang Sie lebet, Ihr und ihrer Tochter eine Comode Wohnung in Draßburg, in dem ausser den Kastell ligenden obern Gebeu, wie auch ihr Ehrliche Kost zu geben und auf Sie ebenfals also, als wänn es mich selbst anginge, zu Reflectiren verbunden seyn.

3tio Daß Er mein Mütterliches Erbtheill (so aus denen Brieff schafften besonders aber aus dem theillungs-Brieff in die Klarheit gebracht werden muß) von den waß von meiner Seeligen Herrn Vattern hinterlassen worden ist, allwo sich dieses Mütterliche Erbtheil befinden Muß und nicht von meinen erworbenen, alß von welchen mein Testament lautet, Jenen, denen es gerecht mässig gebühret, heraus geben solle.

Gegenwärtiges Testament, welches jedoch durch ein anders abzu ändern oder demselben durch einen Codicill (welches so ich machen thette, also gültig seyn solle, alß wen ich es in diesen Testament eingesezet hätte) etwas zu zu setzen und abnehmen zu können, mir besonders die Freyheit vorbehalte, habe ich eigenhändig unterschrieben und mit meinen gewöhnlichen Sigill bekräfftiget und damit solches alle Krafft und glaubwürdigkeit erhalte, habe die unten gefertigte Herrn Zeugen, damit Sie dieses auch mit ihren unterschrifft und Pettschaffts Fertigung bekräfftigen sollen, höfflichst ersuchet. So geschehen Draßburg den 20ten octobris Annº 1762

Locus Sigilli. Eva Maria verwittibte Gräffin von Herbeviller gebohrne
Freyin von Mesko manu propria

Locus Sigilli. Casper Freyher von Mesnil, alß gebettener Zeug manu propria
Locus Sigilli. Coram me Antonio Adelffy[50] Suae Caesareae Apostolicae Regiaeque Maiestatis consiliarius et Inferioris Partis Regni Hungariae Trans Danubianae Districtualis Tabulae Iudiciariae Praeside, qua requisito teste manu propria
Coram me Francisco Illésy, Incliti Comitatus Soproniensis Vice-comite, qua requisito teste manu propria
Coram me Josepho Vogl, Incliti Comitatus Soproniensis Tabulae Iudiciariae Assessore, qua teste rogato manu propria
Coram me Joanne Steffanics, praelibati Incliti Comitatus Soproniensis Processuali Supremo Iudice nobilium, qua requisito teste manu propria

[50] Adelffy Antal (1716–1771) ősei a Nádasdy, majd az Esterházy család szervitoraiként szolgáltak. A család nemességét Adelffy János udvari ágens, helytartótanácsos kapta 1714-ben. Adelffy Antal 1743-ban a kőszegi kerületi táblán volt a szegények ügyvédje; 1755-ben Esterházy Pál soproni alispánná nevezte ki. 1761-től 1771-ig a kőszegi kerületi tábla elnöke volt. Nagy, 2020, 347–348.

LYMBUS_2023_KÖNYV.indb 310 2024. 02. 23. 14:46:48

Coram me Ladislao Korlatovics, eiusdem Incliti Comitatus Soproniensis Iurato assessore, qua aeque requisito teste manu propria
Coram me Vito Wimmer Ecclesiae Baumgartensis parocho qua teste rogato manu propria

Codicill und anhang zu meinen schon gemachten Testament von Anno 1762

Alle Legaten, welche ich in meinen Testament gemacht und ver ordnet habe, sollen vor die noch in leben und theils bey mir in diensten befindenten volkommen seyn verbleiben haben, die aber davor verstorben und auch nicht mehr bey mir in diensten stehen, sollen ausgelassen werden, welche in 15 Partheyen bestehen und zu sammen betragen 5822 florenos, hin gegen verordne hiemit Neyerdings annoch folgende Legaten.

Als	Gulden
Meinen Gräfflichen gemahl Ludwig von Stahrenberg[51] sein Heurath gut so bestehet in	50.000
Item demselben, als ein Extra legat	15.000
Item vor seine 4 Kinder jeden 1000 florenos zusamen	4.000
der bey mit befindlichen Maria Anna Voidtin, über daß in Testament begriffene setze noch	1.000
dito solchergestalten auch dem Christoph Pflug	800
dito eben so dem Jacob Drescher	800
dito auch dem zuckerbacher	50
dito In gleichen auch dem Georg Haaß	200
dito Nicht münder dem Gregori Weißensteiner	20
Von Nikits einen in Testament nicht begriffenen Béres, und Schweinhalter verordne jeden8 florenos, ist	16
Meinen Baum gartner Mayerhoffs halters leuthen	8
der Seeligen Voidtin ihrer Tochter Antoniæ Ottroy	60
des Graffen seinen Kamerdiener	60
Meinen öedenburger Hauß Knecht Adam	15
Meines Seeligen Graffens von Herbeviller seinen 2 Brüder Kindern verordne über daß in Testament verschaffe annoch	4.000
Meinen Herrn Vettern Jacob von Szvetics ebenfals solcher gestalten wie obigen	10.000
Nicht münder meinen Herrn Vettern Baron von Sigray in gleichen	1.500
zur Öedenburger Patrum Jesuwitter Kirchen verordne	500

[51] Ludwig von Starhemberg régi osztrák család leszármazottja, az úgynevezett Henrik-ágból, apja Joseph Gundemar, anyja Jörger grófnő. 1758-ban, 51 éves korában nyugdíjba vonult, 1764-ben halt meg első felesége, Mária Terézia. Báró Meskó Évával 1765-ben kötött házasságot. Életrajzára a bevezetőben tértem ki.

LYMBUS_2023_KÖNYV.indb 311 2024. 02. 23. 14:46:48

denen patribus. Franciscanern in Öedenburg als ein Freues Legat weil
mein Leib dort ruhen wirdt 600
Zur Stifftung eines Krancken beths bey fürstlichen Barmhertzigen
in Eysenstadt[52] 2.000
Über die übrige verhendene eygenthumlich erworbene Capitalien ernene ich
zu einen
Universal Erben meinen lieben Vettern Herrn Baron Jacob Mesko, welcher alle
gemachte
Legaten befriedigen und auf meine Arme Seel nicht zu vergessen haben wirdt.
Item verlegire der jetzigen Kamer Jungfrau über das in Testament begriffene noch 60
In gleichen auch so dem Stuben Menschen 30

Meine grösten Hals Perl, so ich selbsten erworben und beygeschafft, samt denen Handt berle und ein paar ohr geheng sollen stets bey dem ältesten der Baron Meskoischen Familie verbleiben. Meiner Stieff Tochter Josephæ Starhemberg[53] vermache von purem brilianten die kleinste Stöck Nadl.

Meiner Stieff Tochter Guiderl Starhemberg[54] legire ein Stöck Nadl grün mit Brillianten, einen Koffer vorstellend, nebst 2 gelbe Ring mit Brillianterl garnirt.

Die übrig verhendene Berlen sollen die 4 Baron Jacob Meskoische Kinder gemeinschafftlich zertheillen.

Der übrige Briliantene geschmuck solle taxiret werden und was über dieses, was mein Seeliger Herr Vatter beygeschafft hat, verhandten seyn wirdt, sollen eben die Baron Meskoische 4 Kinder bekommen.

Das von meinen Seeligen Eltern herrührende Sülber, nebst den, waß ich darzu beygeschafft habe, verbleibet alles meinen Universal Erben und stets hie bey der Baron Meskoischen Familie, welches Silber in einer grossen und kleinen trücherl, nebst der Nachtzeug truchen bestehet, und die Maria Anna Voidtin alles bey ihren gewissen anzugeben haben wirdt.

[52] A kismartoni irgalmasrendi kórházat Esterházy Pál Antal herceg alapította 1760-ban. Csatkai–Frey, 1932, 116–121.

[53] Josepha Starhembergről Csatkai írja, hogy „osztrák gróf neje lett, fia pedig 1786-ban hősi halált halt". Így a Sopronba telepedett Starhemberg-ág kihalt. Csatkai, 1936, 72.

[54] Ludwig von Starhemberg egyik lányát Guidobaldának hívták, apja halálát követően ő örökölte a családi házat, de egy esztendő után eladta. Csatkai, 1936, 72.

LYMBUS_2023_KÖNYV.indb 312 2024. 02. 23. 14:46:48

Das Mittere Silber trücherl mit den darin befindlichen Silber, nebst Extra noch 2 dutzet[55] Messer, gabeln und löffeln, nebst 3 Vaß öedenburger Wein, wie auch 100 Metzen[56] Waitzen, 60 Metzen Korn und 100 Metzen Haber vermache meinen gräfflichen gemahlen Ludwig von Starhemberg.

Zu all übrigen, wie es immer Nahmen haben mag, und nicht verlegiret worden, soll mein Herr Vetter Baron Jacob von Mesko vollkommener Universal Erb seyn und verbleiben, dann diß ist mein letzer Will und Meynung.

Leztlichen befehle ich mein arme Seel in die unergründliche Barmhertzigkeit Gottes und in das Gebett meiner gemachten Legaten; meine treu geweste Domestiquen aber recommendire bester massen substituiret und übrigen Erben. Urkundt dessen meine eygenhändige und hierzu erbettenen Herrn gezeugen Fertigung. So geschehen öedenburg den 19ten Monaths Martii- 1772

Locus Sigilli. Eva Maria gräffin von Starhemberg gebohrne
Freyin uon Mesko manu propria

Locus Sigilli Georg Graff von Szluha[57] bey der Kayserlichen und Kayserlich Königlichen Apostolischen Mayestät würcklicher geheimer Rath und General Feld Wachtmeister als erbettener Zeug manu propria

Locus Sigilli. J. Campmiller langholser ober Kriegs Comissarius qua testis manu propria

Locus Sigilli. Alexander Kiss[58] substitutus Provincialis Commissarius alß erbettener Zeug manu propria

Locus Sigilli. Josephus Blasovszky qua requisitus Testis manu propria

Locus Sigilli. Josephus Koller qua requisitus Testis manu propria

Locus Sigilli. Josephus Vogel Generalis Perceptor als erbettener Zeug manu propria

---

[55] Dutzen = tucat, 12 darabot jelölő darabmérték. https://mnl.gov.hu/mnl/ol/darabmertek. (Utolsó letöltés: 2023. október 27.)

[56] Metz = mérő, 40 kilogrammnak megfelelő űrmérték. https://mnl.gov.hu/mnl/ol/urmertek. (Utolsó letöltés: 2023. október 27.)

[57] Szluha (II.) György, Salgó és Bábolna örökös ura, 1743. április 3-án nyert grófi rangot. Neje gróf Sinzendorf Róza, fiúk Alajos. Nagy, 1863, 768.

[58] Kiss Sándor, nemeskéri (1695–1777). Családja Sopron vármegyéből származik, ahol nemességüket kihirdették (1628). 1734-től Veszprém megye főszolgabírája, 1745-től a vármegye alispánja. Ez utóbbi tisztséget egészen haláláig betöltötte. Királyi tanácsosi címet is szerzett. Szluha, 2011, 748; Nagy, 2020, 442.

LYMBUS_2023_KÖNYV.indb 313 2024. 02. 23. 14:46:48

Locus Sigilli. Josephus Bernácsky qua requisitus Testis manu propria

Præsentes copias testamenti et codicilli in omnibus punctis et clausulis conformes esse suis originalibus praesentibus testor. Signatum Sopronii, Die 13a Aprilis 1772.
Senior Baro Jacobus Mesko de Széplak et Enyiczke manu propria

/18. század végi levéltári jegyzet:/ Copia testemanti et et codicilli illustrissimae dominae comitissae Evae Mariae de Starhemberg natae baronissae de Mesko

2.

Báró Meskó Éva Mária végrendeletének és codicillusának egykorú kivonata

18. század vége

MNL OL P 234. XII. A. 18.

Extract über das Testament der Seeligen Gräfin Eva Maria uon Starhemberg gebohrne Freyin von Mesko, etc.	Floren.[59]
Erstens vor ihr Arme Seel auf 6 Meesßen	500
Almosen vor die Armen Leith	500
In daß ginßerische Spittal	6.000
dem Spittal und Lazaret in Öedenburg	24
denen Patribus. Franciscanern in Öedenburg	30
zu denen 4 Bruderschafften in Oedenburg	80
zu denen 2 Joannis Stattuen in Nickhitsch und Drasburg	150
Herrn Personal Jacob von Szvetics	20.000
des Herrn Joseph Szvetics seinen 2 Kindern	6.000
der Frau Josephs Szveticsin gebohrne Krugovics	200
denen Pallocsayschen 5 Kindern jeden 30 florenos	150
der Maria Anna Voidtin	1.000
dem Georg Haaß	400
der Nickitscher Gemein	200
der Drasburger unter Gütler Gemein	50
der Drasburger ober Gütler Gemein	30
der Baumgartner Gemein	30

[59] 1659-től Sopronban is áttértek a tiroli pénzlábra, és előtérbe került a császári forint (kais. fl.) néven emlegetett új számítási egység is. 1 császári forint = 60 krajcár = 300 fontdénár = 1 magyar forint = 1 magyar tallér = 100 magyar dénár. A „guldentaler" származási helye Brandenburg és Szászország; értéke: 1 guldentaler = 60 krajcár. 1750. november 7-én Ausztria áttért a 20 forintos pénzláb alapján vert tallérokra. 1 konvenciós forint = 3 húszas (20 kr) = 60 krajcár. Ezzel egyidejűleg megszűnt a rénes forint használata, helyét a konvenciós forint vette át. Dányi– Zimányi–Huszár, 1989, 56–61.

LYMBUS_2023_KÖNYV.indb 314 2024. 02. 23. 14:46:48

des Baron Jacob Mesko seinen 2 Söhnen jeden 2.000 florenos	4.000
dessen 2 Töchtern jeden 1.500 florenos	3.000
Herrn Personalen seinen Sohne und Tochter	2.000
dem Herrn Baron Sigray	500
dem Christoph Pflug und Jacob Drescher	400
dem Nickitscher Verwalter	60
dem Drasbürger Schaffer	40
dem Baumgartner Satler	30
dem Koch und zuckerbacher jeden 50 florenos	100
3 Loquayen, worunter der Tischler a 30 florenos	90
der Komer Jungfrau	40
dem Stuben Menschen	20
denen 2 Kuchel und 1 Extra menschen jeder 10 florenos	30
dem Drasburger und Nickitscher Gartner 20 florenos	40
dem Drasburger Jäger	15
denen Nickitscher 3 Trabandten und 6 Beressen jeden 6 florenus	54
der Meyrin und 2 menschen eben jeden 6 florenus	18
Latus	45.787
Latus translatum	45.787
denen 2 Gutscher, Vorreither und Hußarn a 15 florenos	60
denen 2 wirtschaffts gutschern á 6 florenos	12
der Eva Maria Christin so vorhin eine Jüdtin war	60
dem Krumpen Menschen in Baumgarten	10
dem Drasburger Würth Gregorii Weißensteiner	30
vor Stiffts Meeßen	1.000
denen Mathiæ Batsmegyeyschen 9 Kindern	3.600
dem Baron Schilson, und seiner Schwester	800
dem Johann Kerschnerischen Kindern, Wo von eine Kromericsin war	800
denen Andreæ Kersnerischen Erben ins gemein	800
deß Seeligen Graf Herbeviller 2 Brüder Kindern vermög Codicill	4.000
dem Graf Ludvig Starhemberg Heurath Guth	50.000
Extra dem selben Legat	15000
Seinen 4 Kindern	4.000
der Maria Anna Voidtin	1.000
dem Christoph Pflug	800
dem Jacob Drescher	800
dem Zuckerbacher	250
dem Georg Haaß	200
dem Gregorii Weißensteiner	20
Herrn Personalen Jacob uon Szvetics	10.000
Herr Baron Sigray	1.500
deß Seeligen Graf Herbeviller 2 Bruder Kindern	4.000

LYMBUS_2023_KÖNYV.indb 315 2024. 02. 23. 14:46:48

Nickitscher Bires, und Schwein halter a 8 florenus	16
denen Baumgartner halters leuthen	8
der Seeligen Voidtin ihrer Tochter Antonia Ottroy	60
dem Draßburger drabandten	8
des Grafen seinen Kommerdiener	60
des Grafen 2 Loquayen	60
Öedenburger Haus Knecht	15
Öedenburger Patribus Jesuitern	500
Öedenburger Patribus Franciscanern	600
Eißenstädter fürstliches Misericordien Krancken böth	2.000
der Komer Jungfrau	60
Stuben Menschen	30
Summa Summarum	147.740

/Egykorú levéltári jegyzet:/ Extractus testament pie defunctae comitissae

Rövidítések és irodalomjegyzék

MNL OL — Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára, Budapest

E 151 — Magyar Kamara Archívuma. Acta Ecclesiastica Ordinum et Monialium, 13. doboz (fasc. 73–83). A soproni ferencesek levéltára

P 234 — Festetics család tolnai ága
XII. Acta tutelam Mariae et successionem post delectum illius concernentia – Meskó Mária gyámságára és a Meskó családra vonatkozó iratok

P 707 — Zichy család levéltára
62. csomó — a darufalvi birtokperrel kapcsolatos iratok

Provinzarchiv der Franziskanerprovinz Austria – Wien

Franziskanerarchiv Eisenstadt II.22. Modestus Dominkovics: *Manuductio ad regulare gubernium [...]* 1752.

*

LYMBUS_2023_KÖNYV.indb 316 2024. 02. 23. 14:46:48

Bálint
1983 — Bálint Sándor: *Szeged-Alsóváros. Templom és társadalom,* Budapest, Szent István Társulat, 1983.

Basics
2005 — Basics Beatrix: *Betlér és Krasznahorka. Az Andrássyak világa,* Budapest, Rubicon-Könyvek, 2005.

Boda
1997 — Boda Zsuzsanna: *Dorffmaister István világi falképei – kastélyok, középületek dekorációja,* In: *Dorffmaister István emlékkiállítása,* szerk. Kostyál László – Zsámbéky Mónika, Szombathely, Szombathelyi Képtár, 1997, 179–195.

Buzási
1988 — Buzási Enikő: *Régi magyar arcképek*. Kiállítási katalógus, Vármúzeum, Tata – Szombathelyi Képtár, Szombathely, 1988.

Buzási
1997 — Buzási Enikő: *Dorffmaister portréi és megrendelői,* In: *Dorffmaister István emlékkiállítása,* szerk. Kostyál László – Zsámbéky Mónika, Szombathely, Szombathelyi Képtár, 1997, 127–155.

Chernel
1878 — Chernel Kálmán: *Kőszeg szabad királyi város jelene és múltja,* Szombathely, Seiler Henrik, 1878.

Csatkai
1936 — Csatkai Endre: *Régi soproni házak, régi soproni családok,* Sopron, Rábaközi Nyomda, 1936.

Csatkai
1956 — Csatkai Endre: *Sopron és környéke műemlékei,* Budapest, Akadémiai Kiadó, 1956. (Magyarország műemléki topográfiája, 2. Győr-Sopron Megye műemlékei.)

Csatkai–Frey
1932 — André Csatkai – Dagobert Frey: *Die Denkmale des politischen Bezirkes Eisenstadt und der freien Städte Eisenstadt und Rust,* Wien, Benno Filser Verlag, 1932.

Dányi–Zimányi–Huszár
1989 — Dányi Dezső – Zimányi Vera: *Soproni árak és bérek a középkortól 1750-ig,* Bev. tan. Huszár Lajos, Budapest, Akadémiai Kiadó, 1989.

Dávid
2020 — Dávid Ferenc: *A soproni Kolostor u. 11. – Új u. 14. sz. ház tulajdonosai 1379-től,* In: *Soproni Szemle,* 74. (2020) 1. sz. 45–65.

LYMBUS_2023_KÖNYV.indb 317 2024. 02. 23. 14:46:48

Dávid–Goda–Thirring 2008
Dávid Ferenc – Goda Károly – Thirring Gusztáv: *Sopron belvárosának házai és háztulajdonosai 1488–1939,* Sopron, Győr-Moson-Sopron Megye Soproni Levéltára, 2008.

Dávid–Nemes 2020
Dávid Ferenc – Nemes András: *A Zichy–Meskó-palota falkutatása 2014, 2017,* In: *Soproni Szemle,* 74. (2020) 1. sz. 66–89.

Dominkovits 2002
Dominkovits Péter: *Sopron, a 18. század egyik regionális oktatási központja,* In: *Sopron térben és időben (Sopron kapcsolatrendszerének változásai),* szerk. Turbuly Éva, Sopron, Győr-Moson-Sopron Megye Soproni Levéltára, 2002, 123–171.

Fallenbüchl 1988
Fallenbüchl Zoltán: *Magyarország főméltóságai,* Budapest, Maecenas, 1988.

Gabrielli 2011
Gabrielli Gabriella: *A soproni Kecske-templom feltárásai,* In: *Műtárgyvédelem,* 36. (2011) 13–21.

Galavics 2017
Galavics Géza: *A győri jezsuita templom 17. századi művészeti koncepciója és az abban megjelenő társadalomkép,* In: *Jezsuita jelenlét Győrben a 17–18. században. Tanulmányok a 375 éves Szent Ignác-templom történetéhez,* szerk. Fazekas István – Kádár Zsófia – Kökényesi Zsolt, Győr, Szent Mór Bencés Perjelség, 2017, 171–238.

Gaylhoffer-Kovács 2022
Gaylhoffer-Kovács Gábor: *Zichy–Meskó-palota,* In: *Barokk freskófestészet Magyarországon III. Győr-Moson-Sopron és Vas Megye,* szerk. Jernyei Kiss János, Budapest, MMA Kiadó, 2022, 308–315.

Iványi 1991
Iványi Emma: *Esterházy Pál nádor közigazgatási tevékenysége (1683–1713),* Budapest, Akadémiai Kiadó, 1991. (A Magyar Országos Levéltár Kiadványai III. Hatóság- és hivataltörténet, 10.)

Kádár 2019
Kádár Zsófia: *Középkori eredetű vallásos testvérületek és barokk társulatok kapcsolata: a soproni Krisztus Teste konfraternitás példája,* In: *Barokk vallásos közösségek,* szerk. Bogár

LYMBUS_2023_KÖNYV.indb 318 2024. 02. 23. 14:46:48

Judit – Déri Eszter, Budapest, MTA – PPKE Barokk Irodalom és Lelkiség Kutatócsoport, 2019, 135–145.

Koppány 2014 — Koppány Tibor: *Kastélyok a végvárak mögött. Késő reneszánsz és kora barokk kastélyépítészet a 16–17. századi Dunántúlon,* Budapest, Balassi Kiadó, 2014.

Kulcsár 1993 — Kulcsár Krisztina: *Familienarchiv Zichy–Mesko,* Österreich-Burgenland, Nikitsch, 1993. Kézirat. Budapest, Magyar Nemzeti Levéltár könyvtára.

Nagy 1857, 1860, 1863 — Nagy Iván: *Magyarország történelmi családjai,* I–XIII, Pest, Ráth Mór, 1857–1868.

Nagy 2020 — Nagy János: *Rendi ellenzék és kormánypárt az 1751. évi országgyűlésen,* Budapest, Budapest Főváros Levéltára, 2020.

Payr 1896 — Payr Sándor: *Telekesi Török István,* Budapest, Hornyánszky Viktor Könyvnyomdája, 1896.

Payr 1918 — Payr Sándor: *Szenczi Fekete István, a hitehagyott püspök,* Sopron, Piri és Székely Könyvnyomdája, 1918.

Prickler 1983 — Prickler Harald: *Gálosháza,* In: *Burgenländische Heimatblätter,* 45. (1983) 2. sz. 155–185.

Schemper-Sparholz 2004 — Ingeborg Schemper-Sparholz: *Der Bildhauer Jakob Christoph Schletterer (1699–1754) und die Tiroler in Wien,* In: *Reiselust & Kunstgenuss. Barockes Böhmen, Mähren und Österreich,* ed. Friedrich Polleross, Petersberg, Michael Imhof Verlag, 2004, 141–157.

Schmeller-Kitt 1993 — *Die Kunstdenkmäler des politischen Bezirkes Mattersburg,* ed. Adelheid Schmeller-Kitt, Wien, Verlag Anton Schroll & Co, 1993. (Österreichische Kunsttopographie, 49.)

Schöbel–Steiner 2005 — Judith Schöbel – Ulrike Steiner (bearb. von): *Die Kunstdenkmäler des politischen Bezirkes Oberpullendorf,* Horn, Verlag Berger, 2005. (Österreichische Kunsttopographie, 56.)

LYMBUS_2023_KÖNYV.indb 319 2024. 02. 23. 14:46:48

Šupljika
2014 Ivana Šupljika: *Gospodari Križovljan-grada: povijest obitelji Vragović s posebnim naglaskom na posljednjeg člana Kristofora i njegov posjed u Križovljanu (1724–1725),* In: *Podravina,* 13. (2014) 25. sz. 173–196.

D. Szakács
2019 D. Szakács Anita: *Fejezetek Sopron egészségügyének történetéből. A száz éve alapított soproni Erzsébet-kórház, valamint társ-és elődintézményeinek históriája,* In: *Soproni Szemle,* 73. (2019) 3. sz. 322–351.

Székely
2017 Székely Zoltán: *A győri németek Győzedelmes Mária-kongregációja és annak albuma. Kutatási beszámoló,* In: *Jezsuita jelenlét Győrben a 17–18. században. Tanulmányok a 375 éves Szent Ignác-templom történetéhez,* szerk. Fazekas István – Kádár Zsófia – Kökényesi Zsolt, Győr, Szent Mór Bencés Perjelség, 2017, 335–363.

Szilárdfy
2003 Szilárdfy Zoltán: *Magyar vonatkozások Nepomuki Szent János kultuszában*, In: Uő: *Ikonográfia – kultusztörténet. Képes tanulmányok,* Budapest, Balassi Kiadó, 2003, 213–220.

Szluha
2011, 2012 Szluha Márton: *Vas vármegye nemes családjai,* 1–2, Budapest, Heraldika, 2011, 2012.

Szontágh
1894 Szontágh Dániel: *A felső-kubini Meskó család leszármazása és történeti emlékei,* Mezőberény, A szerző kiadása, 1894.

Tobler
1973 Felix Tobler: *Zur Geschichte des sog. Kersnarichen Edelhof zu Draßburg,* In: *Burgenländisches Heimatblätter,* 35. (1973) 2. sz. 83–95.

Tüskés–Knapp
1988 Tüskés Gábor – Knapp Éva: *Nepomuki Szent János tisztelete a szabadtéri emlékek tükrében,* In: *Ethnographia,* 99. (1988) 330–356.

LYMBUS_2023_KÖNYV.indb 320 2024. 02. 23. 14:46:48